

INTÉZMÉNYI AKKREDITÁCIÓS ELJÁRÁS JELENTÉSE

(Második akkreditációs értékelés)

**PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
ILLYÉS GYULA FŐISKOLAI KAR**

2007/10/XI/4. sz. MAB határozat

2007. december 7.

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM ILLYÉS GYULA FŐISKOLAI KAR: A(akkreditált)

I. AZ AKKREDITÁCIÓS MINŐSÍTÉS INDOKLÁSA

Akkreditálható, mert

- az akkreditációs követelményrendszerben lefektetett követelmények általában teljesülnek;
- az LB nem talált olyan hiányosságot, amely az intézmény / kar / szak további működését megkérdőjelezné;
- sőt néhány területen – különösen a pedagógusképzésben – *országosan is elismerésre méltó gyakorlatot* fedezett föl (lásd a részletes értékelést).

II. MINŐSÉGÉRTÉKELÉS

Tudományágankénti potenciálok

Az oktatók képzettségét és fölkészültségét az önértékelés adatszerűen tartalmazza. Az adatok hitelességéről látogatásunk nyomán meggyőződünk. Az adatok alapján általános véleményünk a következő:

- A kar általában rendelkezik olyan „tudományos potenciálokkal”, amelyeket a szakok indításához, illetve oktatásához a MAB előír, és amelyek biztosítják ezeken (az alább felsorolt) szakokon a hazánkban elfogadott felsőoktatási jelleget.
- Ennél többet is találtunk a magyar nyelv és irodalom szakon: a szakot irányító és az abban közreműködő oktató(k) szakmai-tudományos teljesítménye kiemelkedik a főiskolai szintből, és regionálisan (egyetemi jelleggel) is értékelhető.
- Ugyancsak reményt keltőnek tekintjük az új egyetemi tanár megjelenését a közgazdasági képzésben.
- Fontosnak tartjuk ugyanakkor a neveléstudományokban újabb fokozatok megszerzését (szokatlan, hogy hagyományosan pedagógusképző intézményben éppen neveléstudományokkal fokozattal rendelkező oktatókban találunk hiányt).

Infrastrukturális ellátottság

A kar infrastrukturális ellátottságát az önértékelés adatszerűen is tartalmazza. Hitelességükről az LB a látogatás alapján személyesen győződött meg. Ezek alapján véleményünket az alábbiakban foglaljuk össze

- *A kar elhelyezése* (épület) mintaszerű és kívánatos. Bár az épület eredetileg más célra készült (általános iskola), jelenlegi fölszereltségében és ellátottságában felsőoktatási célra is kiválóan megfelel (átriumos elrendezés).
- A *könyvtár* mind állományában, mind szolgáltatásaiban kiemelkedik az általános képből, és valódi felsőoktatási (egyetemi) tudásbázis alapjául szolgálhat.
- Kiváló *sportlétesítményével* (uszoda!) a kar kiemelkedik a megszokott felsőoktatási felszereltség képéből.
- *Korszerű IKT fölszereltségével* a kar is beletartozik az utóbbi évek sikeres IKT fejlesztő felsőoktatási intézményei közé. Az IKT szolgáltatásokat a hallgatók visszatérően használják (általános megfigyelés más felsőoktatási intézményeknél is), az oktatók pedig egyre fokozódó mértékben (dicsérendő gyakorlat).
- A karhoz tartozó *gyakorlóléhelyek* (iskola) fölszereltsége megfelelő (helyenként kiemelkedő). Elhelyezkedése és rangsorolása a város iskolái között szintén kiemelkedő, társadalmi elismertsége növekszik (ez bizonyos feszültségeket is hordoz).
- *További szaktermei* az akkreditációs követelményeknek megfelelnek.

Szolgáltatások

A kari szolgáltatásokat az önértékelés tételesen és adatszerűen tartalmazza. Az LB meggyőződött az önértékelés hitelességéről, illetve elfogadta azokat. Összefoglalóan az alábbi véleményt fogalmazzuk meg:

- A *hallgatói szolgáltatások* általánosságban megfelelnek a hallgatói igényeknek. Föltűnő és beszédes volt a hallgatók (volt és jelen, nappali és levelező) kötődése az intézményhez, az ún. „ostromlott vár” effektus.
- A kar szolgáltatásai *környezete irányában* kevésbé vizsgált és ezért kevésbé is adatolható (könnyvelhető). Kapcsolata a városi vezetéssel javulóban van (korábban elszigetelődtek egymástól).
- A kar szolgálat *közvetlen (társadalmi, lakossági) környezetének*. Használhatják uszodáját, kialakulóban van az éttermi szolgáltatás, és tervbe van véve a konferenciaterem, valamint a szálloda építése is.
- A kar *beilleszkedik a megye (régió) kulturális életébe*; annak egyfajta szervezőjévé vált (vö. irodalmi kiadványai, művészeti rendezvények, kiállítások).
- A kar *jól kapcsolódik az egyetem elvárásaihoz* (jelenleg folyik az egyeztetés egy speciális kari arculat kialakításáról).

A fentiek alapján az intézmény (kar) a következő képzésekre képes:

magyar nyelv és irodalom (főiskolai szint, nappali képzés, részképzés)
magyar (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés)

óvodapedagógus (főiskolai szint, nappali képzés, részképzés)
német nemzetiségi óvodapedagógus (főiskolai szint, nappali képzés)
óvodapedagógus német nemzetiségi szakiránnyal (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés)
tanító (főiskolai szint, nappali, részképzés)
tanító (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés)
tanító, fejlesztési (differenciáló) (szakirányú továbbképzés, részképzés)
óvodapedagógus, fejlesztési (szakirányú továbbképzés, részképzés)
óvodapedagógusi, tanítói: gyógytestnevelés (szakirányú továbbképzés, részképzés)
csecsemő és kisgyerek nevelő-gondozó (felsőfokú szakképzés)
ifjúságsegítő (felsőfokú szakképzés)

általános szociális munkás (főiskolai szint, nappali, részképzés; székhelyen kívüli képzés: Székesfehérvár)
szociális munka (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés; székhelyen kívüli képzés: Székesfehérvár)

kommunikáció (főiskolai szint, nappali, részképzés)
kommunikáció és médiatudomány (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés)
moderátor (felsőfokú szakképzés)

gazdálkodási (főiskolai szint, nappali, részképzés)
turizmus, vendéglátás (alapszak (BA), nappali képzés, részképzés)
vállalkozási szakügyintéző (felsőfokú szakképzési szak)
idegenforgalmi szakmenedzser (felsőfokú szakképzési szak)
informatikai statisztikus, gazdasági tervező (felsőfokú szakképzési szak)

III. MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI RENDSZER ÉRTÉKELÉSE

A főiskola megtalálta helyét a Pécsi Tudományegyetem karai között, erősödő a jövő szempontjából perspektivikus együttműködést alakított ki elsősorban a bölcsészettudományi és a közgazdaságtudományi karral. A kar vezetését és a vezetési struktúráját az átalakulás jellemzi. A hagyományok megtartása mellett a környezet dinamikusan változó hatásait is figyelembe veszi. Markáns stratégiai elképzelései vannak. *A stratégia megfogalmazásában és megvalósításában a minőségmenedzsment rendszer visszacsatolásaira, elemzéseire érdemes támaszkodni.*

A főiskolán az ISO 9001:2000 szabvány előírásainak megfelelő minőségmenedzsment rendszert kialakították, ez év januárjától működtetik, és hamarosan várható a rendszer tanúsítása. A rendszer kialakításánál az alulról építkezés elvét követték. Egyes itt kidolgozott rendszerelemek az egyetem más karain vagy az egész egyetem területén alkalmazásra kerültek. Az ISO 9001:2000 szabvány előírásainak megfelelő minőségmenedzsment rendszer fontos előnyének tartja az intézmény vezetése, hogy a rendszer „rendet követel”, a nem megfelelően szabályozott vagy működtetett folyamatok esetén *a rendszer bevezetése némi pozitív változást eredményezett.* Az ISO 9001 szabvány előírásainak megfelelő minőségmenedzsment rendszer működtetésénél a fejlesztés, *az adatokból, tényekből való tanulás elemeit feltétlenül erősíteni szükséges.*

A minőségmenedzsment rendszerben szabályozva van az oktatói tevékenység hallgatói véleményezése. Ez az elmúlt években viszonylag jól működött, de a rendszer ETR-be való illesztését követően nem keletkeznek értékelhető, elemezhető mennyiségű hallgatói visszajelzések. Ezen rendszer elem működtetése lehet a HÖK feladata, de a rendszer működéséért az intézmény vezetése felelős. *A felsőoktatási törvényben is megfogalmazott visszacsatolási rendszer hatékony működtetésének feltételeit meg kell teremteni.*

A tantárgyak követelményrendszere, a hallgatók értékelésének módja az ETR rendszerben nyilvánosságra kerül, a hallgatók a félév elején cd-re írva is megkapják. A dolgozói elégedettséget az egyetem marketing osztálya egységes szempontrendszer alapján mérte az elmúlt időszakban. A felmérés karra vonatkozó eredményei alapján *érdemes lenne az elemzést átfogóan értékelni és a megfelelő intézkedéseket megfogalmazni.*

A kar konzorciumi tagként közreműködik a felsőoktatás minőségmenedzsment rendszer fejlesztését célzó, a Nyíregyházi Főiskola által vezetett HEFOP projektnek. E projekt keretében tankönyvi fejezet és munkafüzet kidolgozása mellett az intézményben 18 vezető és 47 oktató minőségügyi képzésére is sor került az elmúlt hónapokban. *Remélhetőleg a képzésen megszerzett és továbbfejlesztett ismeretek is hozzájárulnak a kar minőségmenedzsment rendszerének fejlesztéséhez.*

IV. TUDOMÁNYÁGANKÉNTI ÖSSZEGZŐ ÉRTÉKELÉS

Bölcsészettudományok

A szak megnevezése : *magyar nyelv és irodalom*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Jogutód szakja: *magyar*

Összegző vélemény:

A szakvezető országosan elismert irodalmár, a diszciplináris különbségekben megjelenő szakmai képviselő kiemelkedően jó. A nyelvészeti, művelődéstörténeti, szakmódszertani szakmai felkészültség kiváló. Az áttekintett szakdolgozatok témája és a feldolgozás színvonala, értékelési rendszere megfelelő.

A képzésért felelős intézet infrastruktúrája kielégítő, a pályázati rendszerben elnyert támogatásoknak köszönhetően a képzés és a hallgatókkal való rendszeres kapcsolaton alapuló együttműködés példamutató. A szakmai könyvanyag jól tagolt, és kurrens szakirodalmat kínál.

A képzésért felelős intézet munkatársai a megyei szakmai közélet kiválóságai, több szakmai orgánumban az ő kezelésükben és szakmai közreműködésükkel jelennek meg, ez egyben jelzi is a tudományterület művelésében (kutatásában) tett erőfeszítésüket és szakmai elismertségüket.

A szolgáltatás kétirányú, egyrészt több, a tanulmányokhoz nélkülözhetetlen szakmai anyagot jelentenek meg a munkatársak közreműködésével az oktatás segédanyagaiként (monográfia, művelődéstörténeti, néprajzi, nyelvészeti, szakmódszertani szakmai anyagok), másrészt az oktatók a megyei kulturális közélet közvetlen irányítói, a jelentős szakmai orgánumban egyike-másika az intézet gondozásában jelennek meg. Általában a művészetek, irodalom, színház, közművelődés dolgában a városnak, illetve a régióknak fontos támpontja a képzésért felelős intézet (szerkesztőségi munka, köztéri szobrok oktatók munkájaként).

Összegzésként megállapítható, hogy *a szak és a rá vonatkozó dokumentáció és a látogató bizottság tapasztalata alapján megfelel a MAB követelményeinek, a tervezett szakindítás (MA szinten) kar közti együttműködésben elképzelhető és támogatandó.*

Neveléstudományok

A szak megnevezése : *óvodapedagógus*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Jogutód szakja: *óvodapedagógus*

A szak megnevezése : *német nemzetiségi óvodapedagógus*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali képzés*

Jogutód szakja: *óvodapedagógus, német nemzetiségi szakiránnyal*

A szak megnevezése : *tanító*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali, részképzés*

Jogutód szakja: *tanító*

A szakirányú továbbképzési szakok: *Pedagógus szakvizsgára felkészítő*

Tanító, fejlesztési (differenciáló)

Óvodapedagógus, fejlesztési

Óvodapedagógusi, tanítói: gyógytestnevelés

Képzési forma: *részképzés*

Felsőfokú szakképzési szakok: *csecsemő-és kisgyerekeknevelő-gondozó*

Ifjúságsegítő

Összegző vélemény:

A tanító szak oktatói megfelelnek a szakmai és a MAB követelményeknek. A 2006-tól induló tanító BA szakon a tantárgyfelelősök 100%-a vezető, 77,7%-a minősített oktató. Összesítve 2006. decemberétől az oktatók 43%-a minősített és 6 oktató jelenleg PhD kurzuson vesz részt. Az oktatók tudományági tevékenysége szerteágazó, 13 tudományágot képviselnek. Ez összefügg azzal, hogy a tanító szakon sok diszciplína oktatására van szükség.

A tanító szakon oktatók a saját szakjukon kívül még más 3 – 4 szakon is oktatnak, így leterheltségük nagy. A leterheltség súlyozottan a neveléstudomány és a pszichológia területén jelentkezik. Javasolt e két területnek a szakmai megtámogatása, és a minősítettség erősítése. A szakhoz kapcsolódó tudományos munka és publikálás megfelelő szintű.

A tanító BA szak kidolgozott programjának minősége megfelel a MAB minőségi követelményeinek. A tanító BA szak és a „hagyományos” tanító szak ekvivalenciába hozható. Oktatást, kutatást segítő infrastruktúrája a karnak jó színvonalú, ebből az infrastruktúrából komoly támogatást kap a tanító szak. Az oktatáshoz, kutatáshoz egyetemi szinthez közelítő könyvtári ellátottsággal rendelkeznek. A hallgatók számára megfelelő informatikai rendszer áll rendelkezésre. A hallgatókat támogató tanulmányi rendszer az ETR.

A tanító szak gyakorlati képzéséhez nagyon jó színvonalú gyakorlóiskola működik, korszerű pedagógiai taneszközökkel felszerelve. A gyakorlóiskola humán erőforrása magasan képzett, a gyakorlati képzést segíti a logopédiai és a fejlesztő pedagógiai tevékenység is. A korszerű képzést még támogatja az uszoda, a művészeti alapképzésre kiépített infrastruktúra.

A pedagógusképzési intézet jól koordinálja a hozzá tartozó szakokat. A pedagógus szakvizsga programjait folyamatosan illesztik a közoktatási igényekhez. A felsőfokú szakképzések (kisgyermek nevelő-gondozó, ifjúságsegítő) beszámítása az óvó- és tanítóképzésbe megoldott.

Összegzés: A tanító szak és a rá vonatkozó dokumentáció és a látogató bizottság tapasztalata alapján megfelel a MAB követelményeinek. *Javasoljuk erősíteni a neveléstudomány és a pszichológia területét szakmailag és minősítettség szempontjából.* Ez a szakmai megerősítés lehetővé teszi, hogy a Pécsi Tudományegyetemmel közösen neveléstudomány területén mesterszakot indíthassanak.

Szociológiai tudományok

A szak megnevezése : általános szociális munkás

Képzési szint: főiskolai

Képzési forma: nappali, részképzés – Székhelyen kívüli képzés: Székesfehérvár

Jogutód szakja: szociális munka

Összegző vélemény:

Mind a szakvezető, mint a főtárgyak oktatóinak a felkészültsége és minősítése megfelel a követelményeknek. Az oktatók korábbi években kivívott szakmai presztízsének is köszönhető az imponáló hallgatói létszám, bár oktatáspolitikai szempontból a magunk részéről az általános műveltséget megalapozó, a szakmai felkészültség megszerzését lehetővé tevő, ahhoz szükséges alapismeretek elsajátítását, illetve általában a társadalmi problémák prevencióját szolgáló képzettség megszerzését preferáló oktatáspolitikát tartjuk személy szerint előbbre vivőnek, a jövő generációját és a távlati társadalmi célokat inkább szolgálóknak. Az áttekintett szakdolgozatok témája és feldolgozása, értékelési rendszere megfelelő.

A képzésért felelős intézet infrastruktúrája kielégítő, a pályázati rendszerben elnyert támogatásoknak köszönhetően a képzés és a hallgatókkal való rendszeres kapcsolaton alapuló együttműködés példamutató. A szakkönyvtár jól tagolt, és kurrens szakirodalmat kínál.

A képzésért felelős intézet munkatársai a megyei szakmai közélet elismert közreműködői, több szakmai szervezet és civil szerveződés az ő kezelésükben és szakmai közreműködésükkel jött létre, a személyes és szakmai kötődés irigylésre méltó (a civil szervezetek valójában a tanítványok szakmai hálózata). Ez a hosszabb időszakra visszatekintő munka jelenik meg, és egyben jelzi is a tudományterület művelésében (kutatásában) tett erőfeszítésüket és felkészültségüket, szakmai elismertségüket.

A szolgáltatás kétirányú, egyrészt több, a tanulmányokhoz nélkülözhetetlen szakmai anyagot jelentenek meg a munkatársak közreműködésével az oktatás segédanyagaiként. Domináns a képzésben a gyakorlati felkészítés (szociotábor, tereptanárok, ez utóbbi a dolgok természetéből fakadóan sok: 50). A hallgatói elégedettségvizsgálat eredménye jó: 60% újra ezt és ugyanitt tanulná, az oktatók ugyanakkor elismerik, hogy tömegesedik a képzés). A jog, a szociológia és a gyakorlati felkészítés szakmai képviselője kimagasló, gyakorlati orientáltságú képzési formái híven tükrözik a képzés és a társadalmi kapcsolatrendszer szerintünk elodázhatatlan megvalósulását. Az elhelyezkedési lehetőségek folyamatosan szűkülnek,

ugyanakkor a jelentkezők száma nem csökken, s ez kétféle következtetésre jogosít: vagy a képzés nem támaszt megfelelő feltételrendszert a diploma megszerzésében (viszonylag kevés a lexikális tudást igénylő tananyag), vagy mégis csak a képzés, tanulás, tudás önértéke felette áll a haszonelvű társadalmi érvényesülés munkaerő-piaci, egy szójátékkal, a munkaerő piaci kategóriává degradálásának, a humán erőforrás anyagi értékrendszerének).

Összegzésként megállapítható, hogy *a szak és a rá vonatkozó dokumentáció és a látogató bizottság tapasztalata alapján megfelel a MAB követelményeinek.*

Média és kommunikációs tudományok

A szak megnevezése : *kommunikáció*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali, részképzés*

Jogutód szakja: *kommunikáció-és médiatudomány*

Felsőfokú szakképzési szak: *moderátor*

Összegző vélemény:

A moderátor felsőfokú szakképzési szakra nézve (és a kommunikáció és médiatudományként az újabb képzési szerkezetben megjelenő szakra) lásd a magyar nyelv és irodalom szakra vonatkozó megállapításokat. Annál is inkább, mert ugyanaz a szakmai grémium az előírásoknak megfelelő munkamegosztásban gondozza a képzést.

(Az pusztán a látogató szakember véleménye, hogy a szakrendszer átalakítása sem a tartalmi megfeleltetésben, sem a szakmai önmérsékletben nem jeleskedő eredményt hozott, ennek lett eredménye a fenti szak és annak következményei is, hasonlóan más szakterületekhez, beleértve a vizsgált felsőfokú szakképzési szakot is. A magyar nyelv és irodalom tantárgyi keretei a korábbi években a diszciplináris megosztottság következtében kellő alapokat adtak arra, hogy mind az írott, mind a nyomtatott, újabban elektronikus sajtó – médium, kommunikáció – számára jól felkészült szakemberekkel szolgáljanak. A kommunikáció emberi megnyilvánulás, mert nyelvi, a többi ennek alapjait nem érintő változat, több-kevesebb zavart okozó terminológiai kavalkádjukkal.)

A felsőfokú szakképzés mindmáig tisztázatlan funkciója és társadalmi elismertsége akut problémát hordoz. Egyetlen igazi erénye az volna, hogy *a rekrutáció egyre fontosabbá váló problémáját enyhítené azzal, hogy a beszámítható tanulmányokkal az intézményhez köti hallgatóit.* A probléma azonban az, hogy a jelentkezők nagy része hiányos felkészültségű, a képzés pedig nem vonzó, hiszen nem diplomát adó képzés.

A tömegesedés egyik ellenszere lehetne ez a képzési forma, amely a diploma értékállóságát is messzemenően szolgálná, hiszen az intézmény a diploma védelmében szűrnie, ugyanakkor a hallgató védelmében pedagógiai megoldást kínálna. Ez az a változat, amely lehetővé tenné a képző hely számára, hogy a tanulmányokon belül, a fejkvóta megőrzésével felkínálhassa a váltást a nem kellően teljesítő hallgatónak. Ezzel nem csak a hallgató számára adna biztosítékot egy szakma megszerzésére, nem csak elkerülné a tanulmányi kudarcot, hanem a folytatás lehetőségével javasolna váltást egyetlen intézmény képzés kínálatából. Különösen nagy lehetőség rejlenék a sport területén, ahol az eredményes sportpályafutást befejezett szakmai végzettséggel lehetne kiegészíteni (a sport lehetővé tenné az érvényesülést a képzés ideje alatt is, az idegen nyelvi felkészültség a munkavállalást, a szakma pedig az aktív sport utáni kereseti (edzői) lehetőséget. Ez a módszer a munkaerő-közvetítésben, a humán erőforrással való gazdálkodásban bevált.

Gazdálkodás- és szervezéstudományok

A szak megnevezése : *gazdálkodási*

Képzési szint: *főiskolai*

Képzési forma: *nappali, részképzés*

Felsőfokú szakképzési szak: *vállalkozási szakügymintező
idegenforgalmi szakmenedzser
informatikai statisztikus, gazdasági tervező*

Összegző vélemény:

A **gazdálkodási szak** a „kifutó” képzések közé tartozik az intézményben. A színvonalas képzést az is segíti, hogy a hallgatók önmagában is és a többi szakhoz képest is relatíve magasabb pontszámmal kerültek be a szakra. A záróvizsga eredmények a nappali tagozaton 2005-ben ezen a szakon voltak a legjobbak (4,14), és 2006-ban is jó eredményt értek el a hallgatók.

A kar levelező tagozaton is folytat képzést gazdálkodási szakon 2006-ban a végzetek záróvizsga eredménye csak némileg marad el a nappali tagozatos hallgatók teljesítményétől és a kari átlagtól, ami a képzés egységes színvonalát támasztja alá.

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Karán a gazdálkodási szakot a Gazdaságtudományi Intézet gondozza. Az intézetigazgató személye önmagában is biztosítja megfelelő szakmai színvonalat, de az intézet többi munkatársának felkészültsége is megfelel a kívánalmaknak. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy az egyetem társkarairól is áttanítanak az oktatók. Ezen a szakon ez döntően a Közgazdaságtudományi Karról történik.

A képzésért felelős intézet infrastruktúrája kielégítő. A szakmai anyagok választéka gazdag és megfelelően biztosítja az oktatás színvonalát. A tananyagfejlesztő munka eredményes. Az irodalomjegyzék szerint kiállított tananyagokat a látogató bizottság a helyszínen megtekintette.

Összegzésként megállapítható, hogy a szak és a rá vonatkozó dokumentáció alapján megfelel a MAB követelményeinek. Erről a látogató bizottság a helyszínen meggyőződött.

A karon a Gazdaságtudományi Intézet három felsőfokú szakképzést gondoz. A vállalkozási szakügymintező, az idegenforgalmi szakmenedzser és az informatikai statisztikus és gazdasági tervező szakok oktatásának feltételei a Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai karán biztosítottak.

V. KÉPZÉSI ÁGANKÉNT AZ ÚJ TÍPUSÚ ALAPSZAKOKON FOLYÓ KÉPZÉSEK ÉRTÉKELÉSE

Magyar

A szak megnevezése: *magyar*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Összegző vélemény:

A két lépcsős képzés bevezetésének ma már látjuk a tévutait is. A szerkezetváltás indokoltsága és a megvalósulás lényegesen különbözik egymástól. A helyesen értelmezett BA-szint a szakirányú (MA-szintű) tanulmányokra felkészítő stúdium, amely egyrészt az alpműveltséghez nélkülözhetetlen ismereteket kell tartalmazza, másrészt olyan szakmai ismereteket, amelyek célirányos gyakorlati felkészítéssel párosulva teljes értékű munkavállalást tesznek lehetővé a gyakorlati életben. (Itt a nélkülözhetetlen alapokkal szerteágazó gyakorlati felkészítés párosul, a sokféleség a gyakorlati felkészítésben jelenik meg). Másik fontos funkciója, hogy a magabiztos választás lehetőségét megadja, nem beszűkítve, hanem kitérítve annak a kínálatnak a körét, hogy a jelölt egyetemi tanulmányokat folytasson. Úgy tűnik, hogy az oktatáspolitikai jól használta föl a szakmai önbecsülésben rejlő mozgatóerőt, hagyta, hogy a BA-szintű szakok széttagolt és indokolatlan szakmai sokféleséget jelenítsenek meg, ezzel kiüresítvén a következő szint alapozó ismeretköreit és specializációját. (Csaknem minden korábbi egyetemi szak és szakirány önálló BA, BSc szintet kapott, most ezek MA, MSc-sítése folyik. A fentiekkel ellentétben pedig az MA, MSc szinteken a speciális

elméleti felkészítésnek kellett volna dominálnia egy-egy szak sokágú szakirányában. A sokféleség az elméleti felkészítésben jelenik meg.)

A kétféle szerencsétlenül alakuló megoldás eredményezi mára azt, hogy – különösen a bölcsészeti vonalon, de másutt is – komoly elhelyezkedési gondok lesznek a BA, BSc szintű diplomákkal, intézményi szinten pedig várhatóan a megszorításoknak kedvező állapotok állnak be azzal, hogy a kezdeti lendületben, a megfelelni vágyás bővületében az oktatói kar elköteleződött FSZ, BA, BSc szinten. Ez olyan oktatáspolitikai malmára hajtja a vizet, amely abban érdekelt, hogy dominánssá tegye a BA, BSc szintet az egyetemével szemben (a támogatási arány 50–25, a BA, BSc, MA, MSc).

Ezek a problémák a magyar szakra is vonatkozhatnak. A kar azon terveit, hogy a magyar szakon egyetemi szintű képzés induljon, karközi megállapodásban, közös működtetésben képzelhető el. (Ilyen együttműködés eredménye tulajdonképpen a kar számos gazdasági képzési formája is.) **A színvonal és a felkészültség láttán a szakindítás elképzelhető és támogatandó.** (Lásd a jogelőd képzési formára vonatkozó 4. megjegyzést is.)

Óvodapedagógus, tanító

A szak megnevezése: *óvodapedagógus német nemzetiségi szakiránnyal*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

A szak megnevezése: *tanító*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Összegző vélemény:

A kar eredeti és tradicionálisan kiművelt szakjai az óvodapedagógus és a tanító szak. E két szak a többciklusú képzési rendszere áttérve sem a képzési idő, sem a képzés belső struktúrája, következésképp erőforrás-igénye tekintetében nem változott radikálisan.

A képzési és kimeneti követelményekben leírtakkal szinkronban az alapozó szakasz gyakorlatilag azonos a két szakon, ami mindkét szaknak, de különösen a szakok konvertálhatóságának előnyére válhat. A jelenlegi közoktatási szakemberigény ismeretében komoly helyzeti előnye van azoknak a karoknak, amelyek a közös képzési ághoz tartozó két szakot képesek teljes tartalmi és strukturális harmóniában oktatni, lehetőséget teremtve ezzel a hallgatóknak ahhoz, hogy esetleg mindkét szakot elvégezhessék. Ez még úgy is igaz, hogy különösen az óvodapedagógus szakon a KKK által előírt kontaktóraszám-terhelés nem teszi lehetővé a párhuzamos képzést.

A kari önértékelésből és a helyszíni látogatáson tapasztaltakból is határozottan érzékelhető ez a törekvés. Az óratervi hálókat összevetve a közös alapozó ismeretek és a differenciált szakmai törzstárgyak között csak a szakok sajátosságaiból következő súlyponteltolódásoknak megfelelő eltérések tapasztalhatók. Ez az azonosság a hallgatói szempontokon túl erőforrás-igény tekintetében is előnyös, mert a rendelkezésre álló oktatói gárda mindkét szak követelményeinek eleget tud tenni.

Az infrastrukturális feltételrendszer magas színvonalú mind az alapképzés, mind pedig egy jövőbeli mesterszak számára, különösen, ha a kollégiumi szolgáltatás színvonalát a terveknek megfelelően sikerül javítani. Az oktatási és kutatási infrastruktúra gyakorlatilag azonos, az informatikai rendszer mennyiségben és minőségben is jó színvonalú, a könyvtári szolgáltatások (elektronikus adatbázisok hozzáférhetősége) magas színvonalú oktatási és kutatási tevékenységet tesz lehetővé.

Az oktatási színvonalról a hallgatói elégedettségmérés, a kutatásról pedig a pedagógusképző intézet (valamint a képzési ágban közreműködő többi egység, elsősorban az irodalomtudományi és nyelvészeti Intézet) publikációs eredményei szolgáltatnak adatokat.

A képzési ág mindkét szakján a képzés színvonala, minősége mind az önértékelés, mind a helyszíni látogatáson tapasztaltak szerint megfelel az akkreditációs követelményeknek. Néhány megjegyzést, javaslatot azonban érdemes megfogalmazni:

- A minősített oktatók aránya összességében megfelel az elvárásoknak, szembeötlő azonban, hogy a karon a belső arányok mások a hasonló képzési profillal rendelkező intézményekhez képest *jóval kevesebb a neveléstudományban fokozatot szerzett oktató*. (A helyszínen kiderült, hogy az önértékelés készítése óta már újabb kolléga szerzett fokozatot, illetve többen is közvetlenül fokozatszerzés előtt állnak neveléstudományból).
- A pszichológia területén hasonló a helyzet: *mindkét szak a jelenleginél több fokozatot szerzett oktatót igényel a jövőben*.
- A minősítésre vonatkozó igények különösen annak fényében érvényesek, hogy a kar stratégiai céljai között szerepel az egyetemi karrá válás, ennek első lépéseként pedig MA-szakok, például a neveléstudomány indítása. Ehhez még a PTE más karaival való szoros együttműködés esetén is *szükséges a helyi tudományos potenciál*.
- Az előzőekhez szorosan kapcsolódik, hogy *néhány törzstárgy esetében (elsősorban óvodapedagógus szakon) fokozattal nem rendelkező, illetve nem vezető oktató a tantárgyfelelős*. Ez hosszabb távon, tekintettel a tervezett MA-szakokra, megoldandó kérdés (bár a jelenség nem kirívó, mert a hasonló profilú többi intézménynél is találkozhatunk ezzel a problémával).
- Az érthetően sokszínű képzési portfólió mellett a kar valódi húzó ága a pedagógusképzés. Ezért javasoljuk a karnak, hogy *a fejlesztési erőforrásokat (főként a „humán erőforrást”) elsősorban e területre csoportosítsa*. A hosszú távú stratégiai célokat csak így fogja tudni elérni.

Szociális

A szak megnevezése: *szociális munka*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés- Székhelyen kívüli képzés: Székesfehérvár*

Összegző vélemény:

A szociális munkás képzés Magyarországon Szekszárdon indult el, s szakmai rangja azóta sem kérdéses. Mint a többi képzési helyeken, itt is a levelező képzés felfutása figyelhető meg. A szekszárdi mellett 1995-től Székesfehérváron is beiskoláznak évente 50-60 hallgatót, jelenleg 210 hallgató tanul itt.

Tárgyi feltételek. A városszéli helyszín egy campus benyomását kelti, az üzemeltető a Regionális Munkaerő- fejlesztő és Képző Központ, amely a Szociális - és Munkaügyi Minisztérium irányításával működik. A korábban szovjet laktanya, iskola és tartozékai átalakítás után oktatóhelynek is megfelel, akadálymentesített (az ajtók fotócellával vannak ellátva). Különböző méretű tantermek, számítógépes oktató helyiségek, könyvtár, tankonyha, étterem, büfé, olcsó szálláshely áll rendelkezésre. Az intézmény akkreditált állami felnőttképző intézmény, fő feladata a munkaerő-piaci képzés és rehabilitáció, ennek országos módszertani központja. Felesleges kapacitással rendelkezvén ez az intézmény fogadta be a szekszárdiak levelező képzését. A hosszú távú bérleti szerződést éppen a közelmúltban újították fel.

Személyi feltételek. A teljes munkakörben foglalkoztatott oktatók száma 16. Négyen rendelkeznek tudományos fokozattal, további nyolc pedig doktori hallgató. A hallgatókkal történt beszélgetés és a meglátogatott órák tapasztalatai alapján megállapítható, hogy szívesen járnak ide, s nem jelent számukra konkurenciát a Kodolányi János Alapítványi Főiskolán közben beindult szociális munkás képzés. Többe is kerül (kétszer annyiba), s eddig csak arra volt példa, hogy átjöttek néhányan a Kodolányiból, s ez fordítva nem fordult elő. Hosszabb

távon a verseny fogja eldönteni, hogy melyik képzés életképesebb, egyelőre mindkét helyre van elegendő jelentkező.

Gyakorlati képzés, kapcsolat a környezettel. A gyakorlati képzéshez elegendő terephely áll rendelkezésre. A hagyományos képzés keretében tanuló hallgatók III. évtől a következő specializációk közül választhatnak: gyermekvédelem, idősök körében folytatott szociális munka, mentálhigiéne, közösségi szociális munka. A szociális képzésekért felelős intézet a szűkebb régióval sokszínű kapcsolatot épített ki, kutatásokat végeztek kistérségi, önkormányzati megrendelésre. Egy szlovákiai (Nyitra), egy erdélyi (Gyulafehérvár), egy török és egy belga szociális képző hellyel vannak kapcsolatban.

Összességében megállapítható, hogy a kar kihelyezett szociális munkás képzése mind a hagyományos, mind a BA szinten a MAB követelményeinek megfelel.

Társadalomismeret

A szak megnevezése: *kommunikáció és médiatudomány*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Összegző vélemény:

Az ún. „bolognai folyamattal” kapcsolatos véleményünket korábban már kifejtettük (vö. a magyar szakkal kapcsolatban írottakat). Az ott kifejtettek különösen vonatkoznak a *kommunikáció és médiatudomány* szakra. Az úgynevezett gyakorlati szakemberek sokasága az üzleti életet teljesen kiszolgáló média területén látványosan veszít tartalmi meghatározottságából, ezzel színvonalából azáltal, hogy a *mit* hogyan helyett a *hogyanra* esik a hangsúly. Ezt fogja látszattmegoldásként pótolni a képzéshez nélkülözhetetlen, tetemes összegeket felemésztő műszaki felkészültség, műszaki háttér a képzésben a gyakorlati feltételek előteremtésekor. Ez tökéletesen ellentmond annak a pedagógiai alapfogalomnak, hogy a tudás, azaz a mit és a hogyan teljes harmóniában kell, hogy megjelenjen (ennek etikai következményeit már nem is említve).

Az általánosságban megfogalmazott megjegyzésünk nem befolyásolja, hogy *a szakot – mivel a jelenleg érvényes (bár általunk vitatott) követelményeknek megfelel – folytatni javasoljuk.*

Üzleti:

A szak megnevezése: *turizmus-vendéglátás*

Képzési szint: *alapszak (BA)*

Képzési forma: *nappali képzés, részképzés*

Összegző vélemény:

A Pécsi Tudományegyetem Illyés Gyula Főiskolai Karán a **turizmus-vendéglátás** szakot a Gazdaságtudományi Intézet gondozza. Viszonylag fiatal, 2002-ben alapított intézetről van szó. Az intézet feladata az Illyés Gyula Főiskolai Karon a közgazdász képzés gondozása.

Az új BSc üzleti alapszakok közül a turizmus-vendéglátás szakot a MAB 2005-ben akkreditálta és a kar a PTE Közgazdaságtudományi Karával együttműködésben indította el. A szak indítását azzal indokolták, hogy Dél-Dunántúlon nincs ilyen jellegű szakemberképzés. A szak tanterve, modulok szerinti felépítése és kredit-aránya meglel a kívánalmaknak. Az intézményen kívüli összefüggő gyakorlatot is az előírt módon beépítették a képzésbe. Emellett biztató, hogy a munkaerő-piaci igények felmérése is megtörtént és az elvárásokat figyelembe vették a szak indításánál. Az oktatás eredményessége jelenleg nem értékelhető, mert még nincs végzett hallgató a szakon.

A szak felelőse tudományos fokozattal rendelkező. egyetemi docens. Az oktatói állomány tudományos fokozat szerinti összetétele a PTE KTK-val történő együttműködésnek

köszönhetően igen kedvező. 78 oktató közül 57-en rendelkeznek tudományos fokozattal. Ez a 73 %-os arány messze meghaladja a kötelezően előírtat. A minőségbiztosítást is a KTK minőségbiztosítási rendszerének adaptálása és az átktatásit is vállaló kollegák segítségével valósítják meg.

Az intézet oktatás módszertani kérdésekkel is foglalkozik és igyekszik a kontaktórákon túl is, □ úgynevezett „tanulószoza” formájában □ rendszeres segítséget adni a hallgatóknak.

Némi veszély látszik a gyakorlati képzés megvalósításában, az összefüggő szakmai gyakorlat megszervezésében és lebonyolításában, mivel az intézetnek most kell igen rövid idő alatt kiépíteni ilyen irányú kapcsolatrendszerét.

A turizmus-vendéglátás képzésért felelős intézet infrastruktúrája kielégítő. A szakmai anyagok választéka gazdag és megfelelően biztosítja az oktatás színvonalát. A tananyagfejlesztő munka eredményes. Az irodalomjegyzék szerint kiállított tananyagokat a látogató bizottság a helyszínen megtekintette.

Összegzésként megállapítható, hogy a szak és a rá vonatkozó dokumentáció alapján megfelel a MAB követelményeinek. Erről a látogató bizottság a helyszínen meggyőződött.

VI. A KAR TOVÁBBI MŰKÖDÉSÉRE VONATKOZÓ MEGJEGYZÉSEK, JAVASLATOK

A kari önértékelés, valamint a lebonyolított látogatás tapasztalatai alapján a kar további működésére vonatkozólag a következő megjegyzéseket tesszük:

- *Az intézmény a város (térsg) és az egyetem között.* A kar vezetésének, működésének és fejlesztésének egyik kulcskérdését az intézmény egyetemi és helyi (város, térség) beágyazottságában látjuk. Az IGYF történetében nem ez az első eset, hogy egyfajta „kihelyezett tagozatként” működik. Vezetősége hosszabb időn keresztül önállóságra törekedett; 2000 óta azonban a PTE karaként találja meg a helyét az egyetem és a város között. Ebből nagy előnyök is származhatnak, de rejtett konfliktusforrások is adódnak. A kari vezetés ennek tudatában arra törekszik, hogy mindkét kapcsolódás előnyeit kihasználja. Ezt a törekvését egyértelműen helyesljük és bátorítjuk. Úgy látjuk, hogy a kar stratégiáját a jövőben is erre a kettős beágyazottságra kívánatos alapozni, minden tevékenységben mindkét kapcsolódást erősítve.
- *A kar betagooldása az egyetem követelményrendszerébe.* A kar egyetemi kapcsolódásának egyik dilemmája a következő. Mint (volt) főiskola elsősorban a gyakorlat orientált képzésekben erős, azokat tekinti fő feladatának. Mint (reménybeli) egyetemi kar többek között az akadémiai jelleget kellene erősítenie (tudományos fokozatok, K+F tevékenység stb.). A kollégák valamennyien tudatában vannak ennek a kihívásnak; a következő évek minőségfejlesztésének egyik útját éppen ebben látják. Javasoljuk mindkét jelleg (gyakorlati orientáció – egyetemi követelmények) megőrzését, illetve fejlesztését. Ezzel kapcsolatban fölhívánk a figyelmet az új felsőoktatás törvényből következő lehetőségekre is (gyakorlat-orientált tanári státusok, egyetemi oktatói fokozatok egymás melletti felhasználása).
- *Alapképzés és / vagy mesterszakok?* A kari tartalmi fejlesztés egyik dilemmája napjainkban az a kérdés, maradjon-e meg az intézmény az alapképzéseknél, vagy lépjen tovább a mesterfokozatok irányába is (az egyetemi kapcsolódás – egyetemi kar formájában – tulajdonképpen az utóbbit sugallja). Mesterfokozat kiadása, az arra történő fölkészülés az intézménytől nemcsak jelentős szellemi beruházást kíván (kívánna), hanem komoly anyagi ráfordításokat is (oktatók tudományos továbbképzése, fokozattal rendelkezők letelepítése). Mi ezt föltétlen stratégiai célkitűzésként támogatjuk, egyben hangsúlyozzuk, hogy hosszú távú célról van itt szó. Valódi mesterfokozattal akkor tud az intézmény rendelkezni, ha belső továbbképzésből sikerül a szükséges oktatói potenciált kialakítani.
- *A kar általános értelmiségképző szerepe.* Az előbbiekkal összefügg a kar általános értelmiségképző szerepe is. A kari stratégia – összhangban az egyetemi fejlesztési tervekkel – egyrészt úgy gondolkodik az intézmény jövőjéről, mint ahol mind több és mind célra orientáltabb szakképzés indítható; másrészt pedig úgy, mint egyetemi profiltiszta intézményről

(képzések, amelyek csak ezen a karon folynak). Rámutatnánk az intézmény értelmiségképző szerepére is a városban, a térségben, illetve regionálisan. Miközben igen kreatívnak tartjuk az új szakok indításának stratégiáit, föl hívjuk a figyelmet az értelmiségképzés szükségességére. Ezzel a kari vezetés is tisztában van (az egyetemi vezetés értelemszerűen kevésbé kell érzékelje). A következő évek egyik megoldandó kérdését abban látjuk, hogy a meglévő profilok melyike válik alkalmassá Szekszárd és vidéke értelmiségi utánpótlására (Pedagógus képzés? Kommunikáció? Idegen nyelvtanítás?) Ebben a kontextusban hívjuk föl a figyelmet az intézmény nemzetközi kapcsolatainak ugrásszerű fejlődésére is (mintegy 70 hallgató Erasmus-ösztöndíjra jelentkezett; nyolc oktató készül külföldi tanulmányútra; jelenleg is van külföldi hallgatója a karnak).

- *Minőségbiztosítás.* A látogató bizottság elégedetten állapította meg, hogy a minőségbiztosítás alapjait az intézmény már lerakta (ahogyan azt a mintaszerű dokumentáció is megmutatta). Most a következő lépés a rendszer ún. „működtetése” (azaz tehát átvittele a napi gyakorlatba). Tisztában vagyunk vele, hogy valamennyi elem mechanikusan nem alkalmazható, nem vihető át. Szükséges a jövőben kipróbálni és megtartani azokat az elemeket, amelyek a napi gyakorlatban hasznosíthatók, és fokozatosan elhagyni azokat, amelyek nem segítik, hanem csak formalizálnák, sőt akadályoznák a munkát. (Példaként többek közt a hallgatói véleményezését hozzuk föl az oktatásról; keressük azokat a formákat, amelyek nem fenyegetést jelentenek – oktatónak és hallgatónak egyaránt -, hanem sarkalást és motiválást. Érdemes ezzel akár országos kihatással is kísérletezni.)
- *Gazdasági stabilitás.* A látogató bizottság nagyra méltányolja a kari vezetés azon törekvését, hogy az intézmény működését fizetővé igyekszik tenni. Megérti és támogatja azt a stratégiát, amely szerint a rendelkezésre álló anyagi eszközöket nemcsak jövedelmi célokra használják föl, hanem beruházásokra és fejlesztésekre is. Igen imponálóan tartja azokat a fejlesztési terveket, amelyeket meglátogatott és /vagy megismert; és kiemeli a kari vezetés folyamatos konszenzus keresését a városfejlesztéssel és a térségi-regionális fejlesztésekkel is.
- *Az intézmény légköre, vezetési struktúrája.* A látogatás idején a kar már sikeresen túljutott az elmúlt év vezetéváltásán. A látogató bizottság örömmel érezte az intézmény kiegyensúlyozott légkörét, azt, hogy az intézmény szervezetiileg mintegy „összeállt”. Racionálisnak látja a szervezeti hierarchia „ellaposítását”, azaz az intézetvezetők közvetlen bevonását a kari vezetésbe. Bátorítja a kari vezetést az oktatói előléptetések politikájában. Megállapítja, hogy a kari vezetés tudatában van az oktatók egyfajta „generációváltásának”, amikor a jelenlegi döntéseknek jövőbe sugárzó hatása lesz, vagy lehet. (Lásd ezzel összefüggésben a mesterszakok megszervezéséről írottakat is.)
- *A kar és a munkaerő-piac.* Az említett értelmiségképző szerep összefügg azzal is, mennyire tud együttműködni a kar a helyi, térségi és regionális munkaerő-piaccal. Erről kevés visszajelzésünk van (országosan); a kari vezetésnek sokkal több és előbb a tapasztalata (helyileg és regionálisan). Miközben tapasztaljuk a kérdés fontosságát, aközben azt is hangsúlyozzuk, hogy a gyorsan változó munkaerő-igények kielégítésén túl érdemes néhány hosszabb távú képzést továbbra is támogatni (amiben a kari vezetés jelenleg is tudatos és erős). Így épülhet össze egységes stratégiába a pillanatnyi igényekre való rugalmas reagálás (fsz képzések, továbbképzések) a hosszabb távú szakmai képzés profiljaival (pl. pedagógusképzés, az intézmény legnagyobb múltú képzése), valamint az intézmény állandó térségi funkciójával, az általános értelmiségképzéssel.